

## ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.  
Pe jumătate an 14—  
Pe 3 luni . . . 7—  
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și  
străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon  
pentru oraș și interurban  
Nr. 750.

REDACTIA  
și ADMINISTRAȚIA:  
Strada Zrinyi Nrul 1/a.

INSERTIUNILE  
se primesc la adminis-  
trație.

Mulțămite publice și Loc  
deschis costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se în-  
napoiază.

# ROMÂNUL

## „Să ne mutăm în altă țară!”

„Noul ideal de viață oțelită”

De: **Aurel C. Popovici**

„Profețiile cari se pot  
face azi la noi sunt mai  
mult amare...(!)”

(Goga, Insemnări, p. 260).

Astăzi scandalul e pe sfâr-  
șite, **adevărul e pe drum.**  
(Goga, în „Tribuna”, dela 6/19 dec. c.)

Am arătat că d. Goga, tocmai prin faptul că are, cum se exprimă însuș cu o patetică satisfacție, „cele mai avansate credințe”, — nu are credințe naționale, nu are nici o credință, nici un ideal și nici măcar o idee despre ceea ce se numește știință, spirit de cercetare, disciplină sufletească, valoare morală, nou ideal de viață și de muncă, spirite creatoare. Da, îi place să scrie aceste vorbe pe hârtie, căci ele sună bine — și deșteaptă în mintea cititorului iluzia, că celce le repetă ar fi știind măcar el ce spune. Am văzut însă, că d. Goga nu cunoaște de loc cuprinsul adânc al acestor idei, nu este pătruns de temeinicia lor, de importanța lor esențială pentru cultură, am văzut cu un cuvânt, că d. Goga nu are nici o sigură convingere științifică. Apoi, lipsit de credință și de convingere, — omul e o jucărie, „o rază jucăușă”, în prefacerile epocii sale.

Un conducător național însă nu trebuie să fie o jucărie! Nu epoca cu modele ei au să-l frângă pe el, ci el trebuie să stăpânească epoca în care trăiește. El trebuie să oprească invazia inovațiilor vătămătoare, a modelor în idei și în credințe. El va admite deci ca idei noi să intre în mintea neamului, *dacă* acele idei sunt conforme cu credințele naționale esențiale pentru existența naționalității respective.

Dar va lupta din toate puterile în contra tuturor ideilor ce ar putea să distrugă, să clatine sau să slăbească coesiunea sufletească a neamului său: mentalitatea lui, de care și d. Goga vorbește, căci cuvântul sună frumos, — deși nu știe ce înseamnă, ba nici nu bănuiește măcar, că d-sa, d. Goga, care critică mentalitatea altora, e unul din puținii români culți cu mentalitate cu desăvârșire străină de a poporului român. Pentru că nu-i era permis unui om să ne cânte odinioară duios ca o sirenă:

Voi sunteți acolo, viteji parcălabi  
Și voi, prea cinstiților vornici,  
Statornici în cinstea de lege și țară,  
In focul credințelor statornici...

și să vină apoi să ne „îndrumeze” a face unirea dintre noi, *tăria și adevărata cinste a neamului nostru*, de batjocura dușmanilor! Nu-i era permis unui om, care ne cântase

statornicia „în focul credinței”, să ne spună, că el și-a îngropat credința, că sf. Scriptură e bună, dar numai „pentru țărani noștri”, ...să ne spună neadevărul strigător la cer, că englezii ar fi citind Biblia numai „slugilor lor”... În privința aceasta, oameni ca dr. Ștefan Pop, dr. Mihali, dr. Lucaci, dr. Vaida, Goldiș ș. c. l. au un suflet neasemănat mai românesc, mai național, mai de oțel decât d. Goga cu toată „Cântarea pătimirii noastre”, cu „toate plânsetele” sale rimate, cu toate concepțiile sale „superioare”... Căci nu despre acei bărbați, ci tocmai și numai despre oameni ca domni „oțeliți”, se poate spune ceea ce zice d. Goga, că atunci „când se întorc acasă, ne vin zăpăciți, cu credințe false și cu aspirații străine de mintea noastră” (p. 60).

Aceasta d. Goga o spune despre tinerii noștri dela Cluj. Dar d-sa a studiat la Budapesta, unde există societatea „Petru Maior”. De ce dar s'a lăsat biruit de mentalitatea străină și ne vine „cu credința națională îngropată”, cu credințe „avansate”... maghiar-semitice, cu Madách Imre, cu Petőfi, cu retorism maghiar în fața tribunalului din Cluj, cu filosofie religioasă din „Huszadik Század” și „Világ”, cu „Szózat”-ul la ungurii din Chișinău despre „a nemzetnek ébredése”... și cu învățăturile din Nietzsche și — Polinesia, cu care pervertește mințile și sufletele tineresti, cele fără de experiența vieții? Și el are pretenția de a îndruma pe români la „intransigență” în cultura națională, deci în credințele și ideile noastre strămoșești? El, care-și bate joc de cei ce cântă, cu fiorii unei sfinte însuflețiri, „Deșteaptă-te Române?” Dar ce o să cântăm? Nu cumva o să cântăm „Oltul” său, acea minunată „evocațiune” poetică vrednică de un neam de emigranți, de nomazi, de „vândralași?...” Căci ce este poezia „Oltul” care a încântat pe atâți naivi agramați? Este o poezie de jăluire, cu rime bune, într-o limbă poporală mai îngrijită, — merite pe cari le au nenumărate poezii românești. Asemenea merite are și poetul socialist Traian Demetrescu și Neculuță, celalalt poet al socialiștilor.

Dar dela un poet care ține să fie îndrumător național se mai cere ceva, ceva esențial, hotărâtor, în chestie: se cer **credințe naționale, idealuri înălțătoare.**

Iar într'adevăr înălțătoare ele nu pot fi, *niciodată*, numai prin frumusețea lor formală, numai prin originalitatea lor totdea-

una problematică și controversă, ci numai prin farmecul ce se revarsă dintr'o superioară idealizare a înțelepciunii seculare, a dragostii curate pentru neam, a credinței neclătinate în puterea lui de viață, în mărirea lui în viitor, în steaua lui pe aceasta lume, în nemurirea lui! Căci nu noi singuri, cei ce suntem azi pe lume, alcătuim naționalitatea românească! Noi suntem numai *legătura* între trecut și între viitorul fără hotare!... Națiune românească înseamnă optsprezece secole de viață, trăită în lupte și nădejdi, înseamnă o viață națională, de aci încolo eternă, care nu se poate închipui și afirma decât tot prin continue lupte și nădejdi: tot prin adevărată înțelepciune, prin dragoste nefățărută, prin credință de stâncă în Dumnezeu și steaua neamului nostru! Numai cei ce simt sau înțeleg acest adevăr al tuturor adevărilor, după cel divin — numai aceia au credințe naționale, și ne pot da nouă, indivizilor răsleți și muritori, sfaturi sau „îndrumări” ce trebuie să facem ca să nu slăbim, să nu distrugem sufletul acestui neam: coesiunea sa națională. Apoi ce ne spune poetul-îndrumător în „Oltul” său? Talent poetic modest și om fără nici o tărie sufletească în asemenea chestiuni naționale de viață și de moarte, *autorul „Oltului” coboară apropierea morții noastre naționale...*

„Dar de ne-om prăpădi cu toții,  
Tu, Oltule să ne răzbuni!..”

Așa înalță un poet naționalist moralul, întărește el „energia repulsivă” a poporului său?..

Asta, d-le Goga nu înseamnă a da unui neam „un nou ideal de viață și de muncă”, ci a-i slăbi și frânge orice putere de rezistență, a-l demoraliza!

Dar îndrumătorul are credințe așa de „avansate” — încât până și cu „sfânta (!!!) război”, de care ne cântă în versurile sale, nu se însărcinează el dimpreună cu noiile sale „valori morale”, ci până și războiul acesta o lasă în grija „Oltului”, deci a unui „oțelit”, care n'ar avea să-și verse sângele său, ci numai apa dintr'ansul și „cel mai scump nisip”... din lacrimile unor „viteji” după chipul și concepția „superioară” a „oțeliților” noștri de ceară, lacrimi și pomadă... Ce mai ideal de oțeliți: „în focul credințelor statornici”!!!..

Dar culmea, climax-ul cel mai înalt al puterii de idealizare națională a d-lui Goga, este în strofa hotărâtoare: în care „îndrumătorul” face testamentul neamului românesc și lasă „Oltului” următoarele ultime dispoziții pentru îngroparea, nu a vre-unei credințe, ci acum pentru îngroparea a întreg neamului românesc de sub coroana Sf. Ștefan...

Țărâna trupurilor noastre  
S'o scurmi de unde ne 'ngropară  
Și să-ți aduni apele toate,  
— Să ne mutăm în altă țară!

Mă rog: nouă, românilor creștini, ce ne mai rămâne acum? — Nu ne mai rămâne decât să cântăm: „*In veci pomenirea lui!*“!...

Nu, Oltule! Pe noi să nu ne răzbuni! Căci cei ce luptă pentru idealurile vieții, nu luptă din răzbunare! Ei luptă din convingerea, că au drept dumnezeesc la o viață și cultură națională; ei luptă pentru că *au* această credință, pentru că *au* în pieptul lor conștiința morală a dreptului lor și a puterii lor de viață! Ei își apără moșia sufletească în mod leal, căci sunt românii creștini, nu păgâni răzbnători din Polinesia! Răzbnarea-i imorală între oameni culti, și imorală este între națiuni creștine. Răzbnarea unora nu creiază drepturi, pentru că răzbnarea celorlalți le nimicește. Niciodată răzbnarea n'a creiat și nu creiază, pentru că totdeauna dărâmă și ce este și ce a fost!

Nici un cuceritor nu-și bazează dreptul cuceririi pe sentiment de răzbunare, ci pe interese de cultură superioară, de merit de a trăi pe acest pământ, în locul celor netrebniți și fără de ereditate, osândiți de însuș Dumnezeu Cel Mare și Drept la „crășnirea dinților“ în focul vecinic al Ghenei! —

Nu, Oltule, *nu* vom muri! Căci sfințit este pământul, și nevinovat e sufletul acestui neam, și cuminte și viteaz și cu credință în Dumnezeu ca puține altele în lume. Peri-vor acestea, peri-vor multe, și de ar peri toate, — noi vom răsbi prin lume și vom trăi înainte, tot înainte! *Pentru că noi știm ce vrem, și știm cum trebuie biruită lumea — celor nedrepti cu noi!*

Dar îndrumătorul „oțeliților“ nu vede așa, nu simte așa, nu crede ce credem noi. E și natural și ușor de înțeles. Cum o să crează în vitalitatea neamului său un „apostol“ care, mereu coborând lucrurile „în raza cercetărilor sale“, mereu cetind prin cărți, prin frunze și prin stele, a descoperit că „steaua de pază“ a neamului românesc ar fi — țiganul Lae Chioru?... Acest „ideal“ de inger păzitor al unei națiuni, găsit de „minte cercetătoare“, sau creiat?, nu știu, de „talentul creator“ al „nouilor valori morale“, — trebuie să-l ducă pe îndrumător deadreptul în lumea de gândire a celor ce studiază și fixează „marile probleme naționale“ în sunetul muzicii țiganilor. Căci când Ungurii trag un chef și le cântă lăutarii, ei sânt când expansivi, când desperați și răi. Bine dispuși, ei ne iubesc grozav... și ne spun că chestia română nu se poate rezolva decât prin „szellemi közeledés“. Am văzut mai sus că d. Goga e cel dintâi poet român pe care cei cu aceasta concepțiune superioară l-au biruit: ne-a venit cu *Petőfi*, cu *Madách*, cu un *Szózat* către „a nemzet“, etc. Când politicianii unguri sânt rău dispuși, atunci sânt răzbnători și ne strigă: *menjete! Oláhországba!* Și în aceasta mare problemă națională-maghiară, tot d. Goga e primul poet român, *care ne îndulcește hapul sau pilula și ne cântă, în vers frumos:*

*Să ne mutăm în altă țară!...*

dacă nu vîi, măcar morți, dar *menjete! Oláhországba!*...

Firește. Căci, dupăcum se vede, îndrumătorul mai are și o altă convingere „științifică“...: că țara Ardealului, Bănatul,

cele „tustrele Crișuri“, Maramurașul și Ungaria de care ne ținem, nu sunt și a noastră patrie, ci că noi suntem numai *venetici într'o țară străină de noi*, — exact așa cum și zice „spiritul maghiar de cercetare“ al lui Hunfalvy, Réthy, Jancsó ș. a. Doar altfel ce rost ar avea dispoziția testamentară, pe care „autorizatul autorizaților“ *improvizată*... o lasă, chiar în numele neamului românesc, *ca rămășițele pământeste ale acestuia să fie transportate spre vecinică odihnă Oláhországba?*...

Evident, căci pentru „un“ Goga... cântecul nostru, fără mare meșteșug dar plin de simțire curată, în care *jurăm* cu toții, că noi țara „nici morți n'o dăm“... e una din „odele răsuflete“ și ridicole!...

De sigur, d. Octavian Goga este un român inimos, un tânăr foarte cult, un om foarte intransigent și consequent, o minte de cercetător în marile probleme ale neamului, în fixarea unui nou ideal de viață și de muncă, incontestabil...

Dar ce l-a nenorocit pe acest poet? Eu cred că arătarea de care ne vorbește în Prima lux:

Și vezi, atunci, în noaptea-aceea, m'a chinuit o arătare...]  
Părea că s'a deschis, departe, o gură roșă de bălaur.]  
Se apropia în drum o fiară cu solzi strălucitori de aur...]  
O deslușeam cum vine 'n goană și crește mare, tot mai mare.]

Eu înzădar fugeam pe câmpuri... În urma mea urla spurcata.]  
Răsufletul grozav și negru eu vecinic i-l simțiam în urmă...]  
Simțiam cum vrea să mă înghită, simțiam cum glasul mi-se curmă, —]  
Cu mâinile încrucișate stă fără de putere tata!...

În o altă poezie, poetul vorbește de un moș ce i-a bătut la poartă. Poetul i-a povestit tragedia vieții sale. Mie nu mi-a povestit-o... Eu însă cred că azi *nimeni* n'o cunoaște mai bine decât mine... Nici poetul însuș!... El încheie zicând către bătrân:

Murmura încet în barbă,  
Se trudea să mă 'nțeleagă,  
Sta pe gânduri dus bătrânul  
Când i-am spus povestea 'ntreagă.

Mi-a plecat cu ochii umezi  
De amara 'nvătătură:  
— N'o mai spune nimănuia  
Biet moșneag cu țundra surd!...

Din parte-mi, fătul meu, eu te înțeleg și n'aș mai spune-o nimănuia... Dar d-ta pe la mine de ce n'ai dat?... De ce te-ai dus aproape numai „la duhuri ce priveghiau în umbră“, ca „toți mugurii nădejii“ să-ți „sugrume“?... De ce te-ai dus pe la toți Spanachenzii și Lichenzii dela noi și de aici?...

Poetul se 'ntreabă, într'o altă poezie:

*Putea-va oare cerul să mă ierte?...*

Da, dragul meu, te va ierta, căci ești încă tânăr și fără experiența vieții, fără înțelepciunea ei. Noi înșine, cei *palmuiți* de d-ta, te vom ierta, căci noi, cum zici d-ta *batjocorindu-ne*: „noi cercetăm, noi cumpănim mobilul sufletesc al vinovaților, îi spălăm cu isopul umilinței noastre și ne bucurăm strașnic, când vedem mâna întinsă a fiului rătăcit, care ne bate la poartă. Ne ridicăm atunci în pripă, deschidem brațele

cu iertare creștinească și, ca să fim în deplină potrivireală cu Scriptura, tăiem vițelul cel mai gras în cinstea fericitului rătăcit“ (p. 123)...

Da, fătul meu, *cu toată aceasta bătaie de joc* noi te-am ierta și pe d-ta — căci nu suntem *păgâni* conduși de idealul brutal al „*vremilor răzbunătoare*“,... „ci buni Români și buni creștini“, cum ști prea bine că au vrut să ne facă, și ne-au făcut, marii noștri arhierei! Te va ierta și cerul, și te vom ierta și noi, *dacă vei avea tăria sufletească a te lăsa de aventuri filosofice, culturale, politice*... Dacă vei înțelege că după cum în Ungaria un Jókai, un Mikszáth Kálmán, ș. a. n'au fost în politică decât ridicoli și adesea combătuți cu înviersunare, după cum în România un Alexandri, un Eminescu, un Vlahuță s'au ținut departe de politica militantă, și d-ta trebuie, trebuie să înțelegi un lucru: *să lași politica de o parte*, și să-ți aduni, de aci încolo, după un sistem serios, potrivit unui poet național, o comoară de idei, de metode filosofice și de cunoștințe serioase *pe cari nu le ai și nu le vei avea nici odată pe calea pe care ai apucat*, — dar fără de care n'ai să fi decât un *simplu poetastru la modă și nimic mai mult!*

Țin să te mai fac atent, tot în mod sincer, binevoitor, că articolele mele de până acum sunt numai o introducere la lupta pe care astăzi suntem ferm hotărâți s'o ducem contra scandalului public ce se numește „Tribuna“ și în contra dtale. Am făcut tot ce omenește putea un bun Român și un suflet onest să facă spre a te opri pe calea ce te duce în prăpastie. Deci nu eu voiu avea să regret ceva. Încă odată: greșeli și păcate se pot ierta... Dar e și ceasul din urmă, — și ultimul sfat din partea noastră!

Un lucru e sigur: „*astăzi scandalul e pe sfârșit, adevărul e pe drum*“...

## „O situație schimbată“...

de Aurel C. Popovici

Aceste zece articole le trimisesem dela București, înainte de plecarea mea la Viena unde avui oarecari afaceri familiare. Sosit aici, în Viena, nimerii ultimul articol al dlui Goga, în care dsa se plânge că „Mons-Meg“, *adică eu, s'a pornit „pe roatele-i înțepenite“ (!) în contra divului Octavian; că Mons-Meg va veni acum cu 24 de articole; că Mons-Meg va scrie — horrible dictu! — în contra îndrumătorului sfânt și inviolabil și, mai ales, nevinovat ca un făt balan în fașe;... că monstrul Mons-Meg, care scuipe foc și pucioasă, atacă — ce sacrilegiu! — nu numai pe îndrumătorul politic dar chiar pe autorul de versuri, pe Goga poetul, pe Goga-Tabu, pe Marele Tabu al „Tribunei“...; că Mons-Meg, care habar nu are de lacrimi divine, de Laie Chioru și alte stele de pază..., îl lovește, pe delicatul îndrumător, „cu parul în moalele capului“... că pe d. Goga îl prind frigurile când vede fețele grave ale autorizaților, că dsa preferă pe „Anița Crășmărița“ ș. a. cari sunt mai interesante — etc. etc. etc.*

Iată dar că nădejdea mea în pocăința sinceră a marelui nostru vinovat — de fraze sforăitoare și pline de demagogie, e iluzorie. Voi continua dar.

Și deoarece toată faimoasa concepție a dlui Goga despre politică și cultură se reduce pur și simplu, și exclusiv, la chestia limbei literare ca să nu zic: la o vulgară beție de cuvinte, — voi arăta, deocamdată, și „frumusețile“ gramaticale, sintactice,

stilistice și logice ale limbii „impecabile” cu care d. Goga a zăpăcit atâtea minți crude și plâpânde, a deranjat atâtea: „atelier de gândire”... cum ar zice el.

Voiu „cobori dar în raza cercetărilor mele” — gramatica și sintaxa cu care d. Goga crede că s'ar putea obține mai repede autonomia Transilvaniei sau a românilor...

D. Goga pare foarte nervos, foarte neliniștit și nerăbdător în acel grăbit început de răspuns — D. Goga să se potolească. Eu l'am lăsat să scrie un an întreg și am acum vr'o sută de articole de ale sale în fața mea, pline, pline de semne de ale mele, roșii și albastru... De ce se alarmează după acum că voi scrie vr'o 24 de articole? D. Goga se înșală: căci s'ar putea—doar am tot dreptul — să scriu cel puțin 100 de articole... la suta d-sale, plină de „disciplină științifică”... și alte „idei” miraculoase.

Eu înțeleg neliniștea aceasta „a mult lăudatului intelectual al nației” noastre. Inchipuți-vă pe d. Goga făcând politică fără acea limbă!... Inchipuți-vă pe d. Goga luptând fără „coboriri de rege” în „atelier de gândire”!... Inchipuți-vă pe tânărul nostru scriitor fără acea „făcăneală” de „Vorbe Mari”. fără acel „sufocant” „măcină de fraze” uzate și neuzate... și întrebați-vă odată scriitor: ce mai rămâne din „noul ideal de viață și de muncă” din „marile probleme ale neamului” — oțelților gata de plecare, chiar și pe fundul Oltului, în altă țară?...

Puținică răbdare numai!... Mai ales că, pe vremea aceasta, Oltul ș'asa e înghețat...

D. dr. V. Lucaciu la d. C. C. Arion. Într'un ziar din București citim, că duminică d. C. C. Arion, ministrul instrucțiunii publice din România, a avut o lungă convorbire cu d. dr. Vasile Lucaciu.

D. ministru s'a interesat mult de mișcarea din Ungaria și Transilvania și mai ales de mersul școlilor.

Consiliu de miniștri. Ieri, după amiază la orele 5 s'a ținut în palatul ministrului președinte un consiliu de miniștri, la care — după știrile ce avem — au luat parte toți miniștri cu excepțiunea ministrului de agricultură Serényi, care a fost împiedecat de a participa. S'au discutat în acest consiliu chestiunile actuale politice, îndeosebi a fost vorba de soarta reformelor militare.

Situația politică în Croația. Ziarele guvernamentale din Croația publică următorul comunicat asupra călătoriei banului Tomasich la Viena:

„Banul a conferat de repetiteori cu prim-ministrul Khuen și cu contele Aehrenthal asupra situației politice din Croația. Cu prilejul călătoriei sale la Viena a fost primit în audiență la Majestatea Sa, care a ascultat cu multă bunăvoință și cu deosebit interes expunerile banului”.

Ziarele croate își exprimă speranța că în scurt timp vor putea publica hotărârile definitive ce s'au luat în aceste conferințe. Toate, fără excepțiune, consacără coloane întregi întrebării. Dacă șabonul actual va fi capabil de muncă ori ba. În ce privește ralierea elementelor cari sunt aplicate să sprijinească politica banului, nu avem încă date pozitive.

## Dela frați

— So face lumină —

Vraja dintre frații noștri de peste Carpați continuă cu înverșunare crescândă, iar noi privim cu ochii îndurerați la sfâșierile, cari nu pot avea alt rezultat, decât slăbirea forțelor de rezistență ale neamului nostru de acolo.

Aici, la noi în țară, s'a câștigat de mult convingerea, că nu e bine să ne amestecăm în trebile interne ale fraților noștri și de aceea toți factorii dela noi, fără deosebire, observă o strictă neutralitate față de frământările de dincolo.

Această atitudine de simplă expectativă, se legitimează prin faptul — numai în parte adevărat — că noi nu cunoaștem pe deplin oamenii de acolo și acțiunea lor, nu știm împrejurările și de desupturile acelor împrejurări și astfel n'am putea judeca cu destulă imparțialitate o tabără sau alta. Și dupăcum ei nu trebuie să se amestece în luptele noastre de partid, pentru aceleași resoane trebuie să rămânem și noi față de certurile lor spectatori indiferenți.

Personal nu împărtășesc acest mod de a vedea exprimat de toți fruntașii vieții noastre politice și de întreaga noastră presă.

Nu-l împărtășesc, pentru că el ascunde în primul rând o tendință — nouă caracteristică — de a trăi o viață comodă, lipsită de sbucium și preocupări, ceace nu permite un amestec efectiv în luptele lor.

Nu-l împărtășesc apoi pentru temeiuri mai puternice.

Nu poate fi asemănare între luptele partidelor noastre din țară cu acelea din regatul vecin. Aici sunt fiii aceluiaș neam împărțiți în partide dornice de a întări țara și neamul un moment mai curând cu un grăunte mai mult. Aici este continuă stimulare de a face mai bine aceluiaș organism.

Acolo din contră. Lupta o dă un neam, care-și apără ființa sa națională față de un altul, care caută să i-o sugrume.

Din această specifică situațiune a românilor din regatul ungar urmează fatal, că toți câți vreau păstrarea naționalității noastre acolo, trebuie să se găsească la un loc.

Aceiaș gând, aceiaș acțiune în acelaș partid. Nu pot fi două partide, pentru că numai unul este gândul, acela de a păstra neatinșă naționalitatea noastră de dincolo și cine nu se găsește în acel unic partid al neamului, nu poate pretinde că-l servește cu sinceritate.

De asemenea, din aceeași situațiune specifică mai urmează, că orice abatere de la disciplina de partid este o îndepărtare dela solidaritatea națională și orice abatere dela această solidaritate este o slăbire a organismului nostru și o întărire a vrăjmașului secular.

Nu mai putem deci să ne ascundem după deget pretextând că nu ne este îngă-

duit nici un amestec în trebile lăuntrice ale fraților noștri de peste munți.

Acolo nu sunt numai trebile lor, acolo sunt trebile neamului nostru.

Avem prin urmare obligația imperioasă de a ne amesteca, și a ne spune apăsat cuvântul.

Azi cei dela ziarul „Tribuna” în față cu d. Goga și în dos cu Ciorogariu, amicul lui Mangra, duc cea mai detestabilă campanie de ponegrire în contra celor ce în adevăr reprezintă poporul românesc de acolo. Prin această condamnabilă campanie „Tribuna” și tribuniștii sparg solidaritatea organismului românesc de acolo, slăbesc acest organism în momentele cele mai critice ale vieții sale. D. Goga și ceilalți văzuți și nevăzuți se găsesc deci în funcțiune de dușmani ai neamului nostru.

O face aceasta conștient sau inconștient puțin importă. Noi nu mai putem îngădui o acțiune îndreptată contra neamului, avem datoria, noi cei din țară, să intervenim și să înlăturăm cangrena din organismul românesc. Va fi dureroasă operațiunea, nu importă. Incaltelea va rămâne partea sănătoasă.

Cum se poate face operațiunea, în nrul viitor.

(„Reforma” - Brăila)

Leonte Moldovan.

## Darul de Anul nou al „Pop. Român”

Indemnați de fapta frumoasă a d-lui dr. Vasile Meșter am hotărît deschiderea unei liste de subscripție pentru a veni în ajutorul săracilor știutori de carte din ținuturile bântuite de întunec.

Nizuim să împărțim, în acest chip, câteva zeci — poate sute... — de abonamente gratuite la „Poporul Român” organul poporal al partidului național român, prin regiunile amenințate de întuneric și maghiarizare: Maramureșul, Bihorul, Sătmarul și Săcuimea.

Facem apel tuturor inimilor generoase românești din aceste hotare și de ori unde ar ajunge glasul nostru să îplinească aceia ce pot din nădejile noastre. Li îndemnăm la una din faptele cele mai frumoase și mai mănuitoare. În acest pământ și în asemenea împrejurări 4 coroane vor putea aduce roade neprețuite.

Vom împărți aceste abonamente în primul rând în satele unde nu intră nici o gazetă pentru popor și la știutori de carte absolut săraci — și o vom face la cererea a cel puțin doi intelectuali ai satului — de preferință preotul și învățătorul\*).

\*) În numărul de ieri al ziarului nostru s'a publicat „la cel puțin doi intelectuali ai satului” în loc de „la cererea a cel puțin doi intelectuali ai satului”.

Voiești un

## cadou de Crăciun?

Atunci comandă o

garnitură frumoasă de piele engleză!

Dela cine? Dela fabrica de mobile

Székely és Réti, din Márosvásárhely, piața Széchenyi nr. 45.

Persoanelor solide se vinde pe lângă solviri în rate, fără urcarea prețului. Mobiliar complet pentru prânzitoare, dormitoare, saloane, precum și pentru domni gargonii.

Mare asortiment în mobile pentru mirese.

Prețuri extraordinar de ieftine!

La cereri din provincie ne prezentăm în persoană, cu bogatele noastre colecții de mustre.



## Chestiuni nerezolvate

(§) Războiul din *Tripolitania* continuă, criza din *Persia* nu s'a sfârșit și va dura încă mult timp, iar revoluțiunea din *China* își continuă mersul ei, cu toate, că la un moment dat negocierile din Shanghai între revoluționari și dinastie păreau, că vor da un rezultat satisfăcător pentru ambele părți. Iată deci *nerezolvate* trei chestiuni mari dela ordinea zilei, chestiuni cari amenință din zi în zi să compromită pacea generală.

În ultimele zile s'a părut, că turburările din *Persia* se vor sfârși prin triumful ideii naționaliste persane, dar conflictul între ruși și persani a reînceput cu puteri îndoite. Cât despre situațiunea atât de neclară din *China*, ea părea să primească o soluțiune prin alegerea șefului revoluționarilor *Sun-Yat-Sen* ca președinte al republicii chineze. Dar și aici curentul popular întâmpină mari piedici.

Numai în războiul italo-turc n'a intervenit nici o schimbare în bine sau în rău. Ostilitățile continuă și amenință a se prelungi până la primăvară, cu toate svonurile despre probabilitatea unei păci apropiate.

Să examinăm pe rând aceste trei situațiuni: în *Tripolitania*, în *Persia* și în *China*, despre cari am vorbit în articolele noastre în repetite rânduri. Să vedem noua evoluare a evenimentelor.

\*

Succesul armelor italiene în *Tripolitania* este acum necontestat. Chiar puterile cari n'au văzut cu ochi buni cucerirea italienilor sunt silite să recunoască, fără șovăire, că *Tripolitania* este asigurată Italiei.

Lupta decisivă dela *Ain-Zara* a tăiat turcilor orice posibilitate de ofensivă. Trupele italiene care acum câteva săptămâni se mărgineau la defensivă, întărindu-se în tranșee și mulțumindu-se a respinge atacurile furioase ale turcilor și ale arabilor, au luat ofensivă.

Acesta este un pas hotărîtor, căci dovedește pe deoparte, că turcii nu mai pot opune italianilor rezistența energică de mai nainte, și pe de altă parte arată, că trupele italiene sunt destul de numeroase spre a lua marșul în interiorul *Tripolitaniei*.

Toate știrile, mai vechi sau mai recente, despre pretinsele victorii ale turcilor, au fost desmințite. Ele se reduc la niște simple scornituri plăsmuite la *Constantinopol*, spre a îmbărbăta opinia publică turcească, și alimentată de presa germană și austriacă, dușmană italianilor. Turcii n'au putut înregistra, dela începutul războiului până astăzi, nici o victorie, nici un succes.

Vitejiei bersaglierilor italieni nu i-s'a putut opune cu succes — fanatismul arabilor.

Timpul, care face, în totdeauna, să triumfeze adevărul, a adus lumină și în chestiunea așa ziselor „cruzimi” ale soldaților italieni, de cari era plină presa vineză și cea germană.

S'a constatat, că nu italienii ci turcii și mai cu seamă fanaticii și sălbaticii arabi au fost aceia, cari au comis asemenea cruzimi.

S'au găsit soldați italieni îngropați de vii de cătră aceste fiare sălbătice, alți bersaglieri au fost găsiți răstigniți, sau cu ochii cusuți, s'au cu membrele ciopărtite sau jupuți de pele în timp ce trăiau. S'au

adus lunei civilizate dovezi clare, ca lumina zilei despre aceste atrocități: marea revistă pariziană „L'Illustration” a publicat fotografiile acelor nenorociți bersaglieri găsiți în situațiunile mai sus descrise.

Trebue să relevăm un moment din cursul crizei tripolitane: anexarea portului și a regiunii *Sollum* din *Cirenaica* de către *Anglia*.

Spiritul practic propriu englezilor nu s'a desmințit nici de astădată: ei au profitat de cearta dintre *Italia* și *Turcia* spre a anexa la *Egipt*, care se află în stăpânirea lor de fapt, regiunea *Sollum*. Din acest port ei vor să facă un adevărat reazăm strategic al lor în bazinul de mijloc al *Mediteranei*.

Ostilitățile în *Tripolitania* și în *Cirenaica* sunt departe de a se termina. Războiul se va prelungi încă și încă este foarte probabil să se prelungiască până la primăvară.

În cazul acesta, pacea în peninsula balcanică ar fi serios amenințată, căci bulgarii, grecii, muntenegrii și albanezii, cari au și început să se agite contra *Turciei*, vor socoti momentul favorabil de a da imperiului otoman lovitura de grație.

\*

În *Persia* situațiunea devine din ce în ce mai încurcată. Cititorii noștri cunosc această situațiune în linii generale. Sunt aici două mari tabere dușmane: persanii naționaliști cari vor să facă patria lor independentă și liberă de orice influență străină, și rușii și englezii cari s'au învoit a-și asigura în imperiul leului argintiu anumite sfere de influență, conform intereselor lor din acele părți.

Până acum câteva săptămâni partidul național persan, care se sprijinește pe opinia publică, pe parlament și pe constituție, s'a menținut cu energie față de cutropirea rusă. Trupele ex-șahului *Mohamet-Ali*, protejatul *Rusiei*, au fost respinse. Guvernul persan a mai respins și ultimatul *Rusiei* prin care cerea dela guvernul persan să demită pe d. *Shuster* din postul de organizator al finanțelor *Persiei* și să promită formal că nu se va mai servi de funcționarii streini fără consimțământul *Rusiei* și al *Angliei*.

Văzându-și respinse cererile, *Rusia* a recurs la forța-armată. Trupele ei au început marșul dela *Kasvin* spre *Teheran*, au ocupat orașul *Tebis* violentând populațiunea persană. Guvernul persan văzând patria în pericol și *Teheranul* amenințat de o ocupațiune rusă, a cedat. Parlamentul persan, acest focar al rezistenței naționaliste, a fost dizolvat, d. *Shuster* a fost concedat și pretențiunile *Rusiei* au fost admise.

Dar poporul persan este inamicul rușilor și cu toate că guvernul a cedat *Rusiei*, situațiunea nu s'a lămurit nici de cum. Conflictul se agravează căci poporul cere proclamarea războiului sfânt împotriva usurpatorilor. Triumful *Rusiei* în *Persia* nu este decât momentan.

\*

Antagonismul dintre *Sun-Yt-Sen* și *Yuan-Si-Kai*, ce l-am descris în articolul precedent, se accentuează din ce în ce mai mult. Partidul revoluționar a ales pe *Sun-Yat-Sen*, simpaticul luptător al cauzei republicane, președinte al marelui republice chineze.

Deși această alegere, care a avut loc

la *Shanghai*, a fost primită de poporul chinez cu mare entuziasm, soarta republicei nu este încă sigură. *Yuan-Si-Kai*, a cărui adevărate intențiuni nu se cunosc, dispune încă de forțe cari ar putea să compromită succesul republicanilor.

Știrile despre tendințele politice ale primului-ministru *Yuan-Si-Kai* sunt contradictorii. Unele spun că el se va retrage în viața particulară, fiind bolnav și obosit, și va ceda conducerea destinului Chinei, lui *Sun-Yat-Sen*, care este mult mai tânăr decât el. Alte știri spun că din potrivă bătrânul dictator vrea să-și continue opera politică aspirând la președinția republicei, cu înlăturarea lui *Sun-Yat-Sen*, căruia i-s'ar rezerva numai vicepreședinția sau viitoarea președinție. În sfârșit știrile cele mai puțin favorabile cauzei republicane afirmă că *Yuan-Si-Kai* este absolut ostil republicei și vrea să mențină monarhia, dar sub forma constituțională.

Credem că trebuie să mai treacă mult timp până când se va decide definitiv care va fi forma de guvernământ în marele imperiu chinez și este foarte interesant să urmărim cu atențiune desfășurarea evenimentelor de acolo, căci direcțiunea în care se va desvolta *China* are o importanță mondială.

## Calomniatorul Sever Bocu

Se 'nțelege, că 'n urma articolului meu, „Un răspuns” d. Sever Bocu a fost dator să se aperi. Și eu și dsa ne-am înfățișat înaintea tribunalului opiniei publice: unul acuzat iar altul acuzator, verdictul rămânând să-l dea publicul-judecător, după ce cu liniște și 'n conștiință se va convinge din care parte pornește adevărul. — Dsa nu a venit însă cu o apărare argumentată și civilizată, ci printr'un articol *Cehan* (Trib. n. 119). Pătimaș și veninos, înfringant și mahalagec ca stil (așa e și sufletul), s'a aninat de viața mea intimă. Oare această chestiune era în desbatere? Lumea se interesează de *Cehan* gazetarul, care, cunoscându-se de toți viața biților publiciști, se împrumută din când în când dela d. *Slavici*, cu câte un franc pentru un prânz modest în *București*.

Că aceasta e o crimă, o imoralitate când cineva e sărac și se împrumută, și acest fapt coboară personalitatea unui om? Dar numai eu am răbdat de foame ca publicist în *România*?

Au răbdat cei mai mari poeți ai noștri, un *Eminescu* și câți alții. O iconă tristă chiar cu marele nuvelist și poet *D. Anghel*, în urma incendiului dela *Louvre*. Dar d. *Bocu*, din înălțimea poziției sale sociale, din jălțul frumos de director al „*Tribunii*”, prin acest gest aristocratic poate să creadă că m'a înjosit.

Tot publicul e convins că cel cinstit totdeauna e sărac și îndură mizerii, pe când oamenii ca d. Sever Bocu, înzestrați cu inimi mici, cu nimic în suflet, fără conștiință și caracter, ajung departe prin lingușiri. Și ca articolul dsale să pară documentat, îl brodează cu scrisori și cu convorbirea dsale cu d. *N. Iorga*, ca publicul câștigat din partea dsale să zică: *Cehan* e vinovat, *Cehan* e spion plătit, *Cehan* e mizerabil!

Prin scrisul meu „Un om celebru”, înadins nici nu am atins slova mincinoasă a d-lui *Bocu*, unde mă decapita, ci am lăsat adevărul să vorbească.

Și iată pe însuș d. *Iorga* indignat, la 2—3 zile dela apariția articolului „*Cehan*”, că trimite o telegramă onorabilului d. Sever Bocu, prin care desminte conversația autentică și exactă a celebrului director al „*Tribunei*”, în următorul conținut: „*Declarațiunile greșit redade, Cehan fugit, nu pungașit. Iorga*”. Iar „*Tribuna*” neavând încotro, la informații scrie: „*O rectificare*. Primim dela d. *N. Iorga* din *Vălenii-de-munte* următoarea depeșă (urmează textul telegrammei de mai sus. *N. A.*) Rectificăm în senzul acesta conversația cu d. *Iorga*, din articolul nostru sub titlul: *Cehan*”. (Vezi „*Tribuna*” nr. 122).

Judece însuș acum publicul cititor, imparțial cum se evaluează acest procedeu din partea d-lui





în duminică și sărbători. Dacă pe teritoriul despărțământului se găsesc specialiști în ale economiei, de exemplu preoți și învățători, cari în timpul din urmă s'au calificat în pomărit, vierit, stupărit etc. precum și medici, адвоcați, funcționari de bancă ș. a. m. d. trebuie invitați să țină prelegeri în diferite comune, tratând subiecte din specialitatea lor.

3. E de dorit ca prelegerile populare să fie de mai înainte pregătite, dar să se țină liber — nu cetite — și cu demonstrațiuni practice. Tot ce se poate arăta și experimenta, să se arate și să se experimenteze, așa de exemplu;

- La cultura pământului, să se arete diferite soiuri de mașini și unelte agricole, și unde se poate, să se pună chiar în lucrare, ca cei prezenți să se poată convinge de avantajele lor;
- Tot așa să se procedeze la prelegerile despre pomărit, arătând cum se face în practică sămănatul pomilor, strămutarea, altoirea și formarea coroanei lor, etc.
- La cultura viei, să se arete de exemplu, cum se face regularea pământului, altoirea viței, etc.
- La cultura legumelor, să se arete diferite soiuri de semințe mai alese și specii din legumele cele mai frumoase și mai rentabile etc.;
- La stupărit să se arete, de exemplu, coșnițele sistematice, diferitele soiuri de recvizite și mașini practice, și așa să se procedeze și la alte ramuri ale agriculturii.

Despărțământele cari nu au pe teritoriul lor conferențieri specialiști se pot adresa comitetului central pentru a trimite pe conferențiarul agronomic să țină prelegeri, având să supoarte numai cheltuelile de drum ale conferențiarului.

Despărțământele, cari au schiopticioane le vor întrebuința la prelegerile populare, fiindcă s'au dovedit a fi foarte potrivite pentru a deștepta interesul țărănimii față de prelegeri. Diapozitive se pot impramta dela „Urania“ din Budapesta (VIII Rákoczi ut 21) și dela desp. Brașov, Brad și Hațeg cari au câteva prelegeri cu diapozitive.

Cele mai bune dintre prelegeri să se înainteze comitetului central, care le va censura prin organele sale și le va publica în revista „Transilvania“ sau în „Biblioteca populară a Asociațiunii“ ca prelegeri model. Cele mai bune patru prelegeri model din diferitele ramuri comitetul central le va premia cu câte 50 cor.

4. Cu ocazia prelegerilor populare să se înființeze agenturi și biblioteci populare, cari vor primi gratuit toate publicațiunile „Asociațiunii“.

Tot cu ocazia prelegerilor populare, conferențiarul să facă propagandă între popor pentru a se înscrie membrii ajutători (cu taxa de 2 cor.) la Asociațiune, spunându-le, că în schimbul taxei de 2 cor. vor primi 10 broșuri și și un calendar în fiecare an.

5. Toate prelegerile să se țină sub conducerea unui delegat al comitetelor cercuale. Membrii comitetelor cercuale să-și împartă conducerea și prezidenția prelegerilor, ca toți să lucreze deopotrivă la reușita acestora. Să se facă propagandă, ca la prelegeri să ia parte și poporul din comunele învecinate.

6. Comitetele cercuale să compună în luna ianuarie 1912, lista prelegerilor, pe cari au de gând să le țină în cursul anului, indicând atât comunele cât și numele conferențiarilor, precum și numele membrilor din comitet, cari le vor prezida.

Listele să se înainteze comitetului central cel mult până la 1 martie 1912, arătând, dacă doresc să fie împărțite de ajutorul de 100 cor.

Acele dintre despărțăminte cari nu vor înainta lista prelegerilor populare până la termenul indicat mai sus, nu vor putea fi împărțite de ajutorul de 100 cor.

O prelegere economică nu se va putea remunera cu mai mult de 10 cor. din partea despărțământului. Așa încât despărțământele cari primesc ajutorul de 100 cor. vor avea să țină cel puțin 10 prelegeri economice. Despre rezultatul practic al prelegerilor vor avea să raporteze în raportul general despre activitatea Despărțământului în cursul anului 1912.

Deodată cu înaintarea listei prelegerilor populare comitetului central, să se arete și câte agenturi și biblioteci populare vor să înființeze, cerând numărul corăspunzător de exemplare din publicațiunile populare ale „Asociațiunii“,

O deosebită importanță trebuie să dea despărțământele tovărășilor sătești, căci înființarea lor e singurul mijloc pentru organizarea economică a poporului nostru. Comitetele cercuale să încredințeze o persoană de pe teritoriul despărțământului, să studieze amănunțit organizația tovărășilor și să cutriere comunele aparținătoare despărțământului, arătând țăranilor importanța acestora și îndemnându-i să le înființeze. Informațiuni în tot ce privește tovărășiile se pot primi dela foaia „Tovărășia“ ce apare ca adaus la „Libertatea“, din Orăștie și dela „Revista Economică“ din Sibiu, organul oficial al băncilor noastre, care în vremea din urmă a îmbrățișat cu un deosebit interes ideea tovărășilor. Pentru a putea face o propagandă cât mai intensivă în favorul tovărășilor, despărțământele să ceară sprijinul moral și material al băncilor. Ceice vor izbuti să înființeze tovărășii de credit, de producțiune, de valorizare etc. să fie împărțâșiți de premii, ca încurajare. Deasemenea să se dea premii și gospodarilor, cari vor înființa pepiniere de viță americană, grădini de pomi, gospodării model etc.

În părțile, unde e teren prielnic pentru negoț, despărțământele să se îngrijească a angaja un specialist — eventual mai mulți, — ca să țină cursuri de negoț pentru țărani, în cari să li-se spună: 1. Folosul negoțului la sate; 2. Intocmirea unei prăvălii; 3. Marfa cu care trebuie să înceapă negoțul; de unde se poate procura aceasta marfă; 4. Părți mai de căpetenie din legea comercială; 5. Pregătirea hărtilor trebuincioase pentru cererea dreptului de a deschide prăvăliile; 6. Indrumări pentru purtarea socotelilor: 1. Despre însoțirile de consum etc.

Atragem atențiunea despărțământelor și asupra expozițiilor etnografice, de copii, de produse agricole, de vite etc., cari s'au dovedit foarte potrivite pentru promovarea culturii în sânul poporului nostru. Cu ocazia adunărilor cercuale, fiecare despărțământ să aranjeze o asemenea expoziție și să împartă premii între ceice se disting. Obiectele mai prețioase dela expozițiile etnografice să se răscumpere pentru „Muzeul Asociațiunii“.

Comunicând onoratelor direcțiuni acest program de acțiune să iee cu ajutorul comitetelor cercuale dispozițiuni, pentru a câștiga ajutoare materiale și din alte părți (averea proprie, venitul petrecerilor, donațiuni dela bănci etc.) ca să se poată îndeplini întreg programul.

În așteptarea răspunsului d-voastră, vă rugăm, domnule director, să primiți încredințarea deosebitei noastre stime.

Sibiu, 25 decembrie 1911.

Andrei Barseanu,  
prezident.

Oct. C. Tăslăvanu,  
secretar.

## Dovada lui Vernescu și bucuria dlui Bocu et Comp.

Izbit la inimă de dovezile prin care am demascat infamia cu care procedează în atacurile sale asupra persoanelor ce stau în calea trădării sale plănuită dar neizbutite, organul dubios al mangrismului clandestin, recurge și de astădată la mijloacele sale obicinuite, prin care speră să facă *diversiune*, asupra impresiei de adâncă revoltă ce a produs în publicul românesc cinstit darea pe față a cinismului său.

Aceste mijloace sunt: zăpăcirea publicului pe care-l crede prea naiv, prin deplăsarea chestiunilor și apelul la o nouă infamie pentru a acoperi pe cea veche.

Astfel este cazul cu noua *dovadă* a lui Vernescu în jurul căruia organul clandestin începe din nou să urle triumfător ca și cum a spulberat toată mișelia care-i stă scrisă pe frunte, ca și cum a reușit prin aceasta să facă a se crede că numai este dânsul vinovat de mișelia sa, ci printr-o răsturnare a opticei morale, altul de acum are să poarte greutatea infamiilor sale.

Să restabilim faptele lăsând cetitorului cinstit să judece valoarea „probei“ din nrul

de eri al „Tribunii“ și să califice încă odată lipsa de scrupule introdusă de acest organ în presa noastră, până acum atât de loială.

\*

Cetitorii noștri își amintesc de cazul lui Vernescu, concediat din redacția noastră pentru motivul, că făcea spionaj în favoarea „Tribunii“.

Știu cum „Tribuna“, care la început terfelise în chipul cel mai neomenos pe acest Vernescu, după câțva timp se împăcase cu el, iar la plecare i-a luat apărarea, găsind cuvinte foarte calde de laudă pentru dânsul.

Intr'unul din aceste articole referitoare la cazul lui Vernescu, din care „Tribuna“ își făcuse, ca în totdeauna, o armă necinstită și anume în nr. 254, a găsit de cuviință să introducă următoarea infamie, pe care acum a arde și de care înzadar se sbate ca să scape:

„Afacerea avea importanță, numai când amicul său (adecă al dlui Goldiș) Cehan, fost corector al nostru concediat, fără „asigurările noastre de stimă și iubire“, și-a vândut proza sa murdară dlui Goldiș, în care-și bătea joc de d. Bocu, plătindu-i insolentele după calitate: cele mici cu bani mai puțini, cele mari cu bani mai mulți“.

La infamia aceasta d. V. Goldiș în nr. 255 al ziarului nostru a făcut următoarea declarație:

„D. Cehan niciodată nu mi-a fost amic. Nu i-am cerut niciodată să scrie ceva la „Românul“. Nici eu, nici „Românul“ nu i-am dat absolut nici un ban. „Tribuna“ va trebui să-și dovedească acuza, că eu i-aș fi dat d-lui Cehan bani, ca să insulte pe d. cavalier fără prhană Sever Bocu ori pentru vr'un alt serviciu de altă natură. Dacă „Tribuna“ nu-și va dovedi această infamă minciună, voi ruga pe domnii redactori ai ei, să-mi împrumute din dicționarul lor special cuvântul potrivit, prin care în mod demn s'ar putea caracteriza această procedură a „Tribunei“.

La această declarație „Tribuna“ în nr. 256 a venit drept orice probă cu următoarea telegramă a lui Vernescu pe care a tăpătit-o cu litere grase:

„Posed scrisoarea lui Cehan, în care mă roagă să insist pe lângă Goldiș să-i dea restul pentru injurii. Acontul îl primise Vernescu“.

La care d. Cehan a răspuns cu următoarea scrisoare publicată în „Românul“ nr. 263.

Iasi, 27 nov. st. v. 1911.

„Stimate domnule director,

Din Țară veșnic citec infamiile aduse de „Tribuna“ celor mai cinstiți și mai iubiți oameni din comitetul partidului național român. Și dacă trădătorii de neam, în frunte cu șef-redactorul „Tribunei“ Sever Bocu, un om necinstit, dupăcum voi dovedi rând pe rând insultă și caută a târi în noroi pe cei mai mari patrioți ca d. dr. Alex. Vaida-Voevod, Mihali, Maniu, pe d-v., ce să mai zic de mine, un modest gazetar?

Totuș fiind în mijlocul d-v., în țara d-v., vreme aproape de doi ani, de unde am venit cu multe învățături sănătoase dela acei ce stați în fruntea partidului național român, aș fi în adevăr un mizerabil, dacă venit cu entuziasm, cu curățenie în suflet din România, aș fi căutat să devin un spion.

De ce atunci aceia dela „Tribuna“, cari poartă marca cinstei, caută să surpe cinstea unui tinăr, care am pășit peste munți cu fruntea curată și care am învățat, că la d-v. e curățenie sufletească și jertfă? De ce caută pe nedrept „Tribuna“ să mă înjosească prin



toate mijloacele infame și prin procedeul acesta să lovească și în d-v?

De ce mă amărăște veșnic și fac să încep iar o serie de articole demascându-i, ca pe niște oameni ticăloși și necinstiți, — când în interesul neamului am căutat cu toți să trecem peste patima diavolească a unor tipuri ca d-nii Sever Bocu și I. Scheopul, capabili de orice?

Dacă d-lor iar încep, atunci noi acești cinstiți le vom da lovitură de moarte care o merită.

Declar încă odată pe onoarea și pe cinstea mea, că nu am fost invitat de nimeni, nici de partid, nici de „Românul“, nici de d-voastră să scriu acea declarație cu ticălosul d. Bocu, ci dintr'un sentiment de cinste și dreptate. Declar, că nu am primit nici un ban dela nimeni și desfid pe oricine care ar susține astfel de faptă.

Imi pare rău, că cel mai bun prieten al meu, d. Alex. Șt. Vernescu a putut să dea aceea telegramă „Tribunei“: „Posed scrisoarea lui Cehan, în care mă roagă să insist pe lângă d. Goldiș, să-i dea restul pentru injurii. Acontul îl primise“, — întrucât nu-i nimic adevărat.

Imi vine a crede, că e o infamie la mijloc și atunci sunt nevoit să rămân adânc rănit în suflet, să trec peste cea mai sfântă prietenie, dar în inter-sul adevărului simt să fiu zdrobit în sentimentul prietenesc și să susțin că d. Vernescu *minte*.

Il somez ca în cinci zile să se justifice și să dovedească prin ziarul „Românul“, că am primit bani și sunt un mizerabil.

Primiți etc.

Const. Cehan.“

Dl Cehan declară dar că Vernescu *minte* când susține că posedă o asemenea scrisoare.

Și de fapt o asemenea scrisoare nu avea motiv să existe pentru că relații bănești și prietenești între direcțiunea ziarului Românul și d. Cehan nu au fost.

Aceasta rezultă din următoarele:

\*

Prima dată când d. Cehan a făcut apel la coloanele Românului a fost în mai 1911 când dsa a publicat declarațiunea prin care aducea la cunoștință că d. Bocu este autorul notiței infame „Cât o fi costat“, privitoare la adunarea din Arad.

A doua oară a fost în nr. 118 când fiind insultat de d. Bocu din cauza declarațiunii, a făcut apel din nou la coloanele „Românului“ spre a se apăra arătând la rândul dsale cam ce specimen de om este d. Bocu și ce competență de gazetar „primeritor“ posedă directorul Tribunii.

În acel articol publicat în 1/14 Innie a. c. într'un post scriptum d. Cehan declară:

„P. S. în ultimul moment cetesc „Românul“ nr. 113 cu „Noua minciuna a Sculpătoarei călugărilor Mangra și Ciorogariu“.

Țin iarăș să declar pe onoarea mea, că niciodată n'am vorbit cu d. Goldiș despre tainele redacționale ale „Tribunei“ și nici că am fost întrebat cândva. Numai mânat de indemnul conștiinței mele am trimis dlui Goldiș spre publicare declarația mea și tot din acest indemn am scris și acest articol.

„C. C.“

În acest interval d. Cehan nemulțumit cu lămuririle ce dăduse în chestia incidentului d-sale cu d. Bocu ne-a adresat un nou articol intitulat „Calomniatorul Sever Bocu“ pe care îl publicăm *astăzi* în corpul ziarului dimpreună cu următoarea scrisoare cătră d. director:

„Apreciați d-le Goldiș.

Vă rog din toată inima dați loc și acestui articol căci altfel în fața opiniei publice nu e lămurită chestiunea cu Bocu. Vă rog să fiu

*iertat* c'am luat prea mult spațiu din prețiosul organ „Românul“ dar nu se poate altfel cu un individ ca calomniatorul Sever Bocu.

Primiți vă rog, ca în totdeauna, respectul ce vi-l păstrez. Const. Cehan.

Originalul acestei scrisori, ca și originalul articolului îl ținem la dispoziția publicului. Din el se poate vedea, că nu numai noi nu am avut nevoie să plătim d-lui Cehan pentru articolele sale, ci că d-sa se ruga să le publice la noi, cerându-și iertare pentru că ocupă prea mult loc. Dacă d. Cehan nu ar fi acum tocmai la Iași, de sigur că grupul naufragiaților nu s'ar sfii să ne acuze că am cerut acum, pentru interesul cauzei, această scrisoare. Cum însă d-sa este departe, orice bănuială este exclusă.

În sfârșit a treia dată când d. Cehan a avut de a face cu redacția noastră înainte de concedierea lui Vernescu a fost cu ocazia unui roman pe care d-sa îl trimisese cu rugămintea de a i-se publica și pe care d. director negăsindu-l potrivit pentru „Românul“ i-l'a înapoiat prin „prietenul“ d-sale Vernescu.

\*

Din toate acestea rezultă clar că d. Cehan nu a avut de ce să fie plătit. Articolele ce i-s'au publicat, nu i-s'au cerut de noi, ci dimpotrivă, d-sa a *insistat* ca să se publice.

De altfel după conținutul articolelor oricine se poate convinge că e absurd a crede că ele puteau folosi cu ceva „Românului“.

Într'unul din acele articole d. Cehan denunță că autorul notiței „Cât o fi costat“ este d. Bocu. Acest lucru l'a recunoscut și d. Bocu, deci „Românul“ nu avea motiv ca să tocmească oameni spre a se afla.

În celalalt articol — cel de al doilea — d. Cehan arată că d. Sever Bocu este un băiat ignorant, că toate articolele cu care se laudă d-sa i-le fac alții și că rolul d-sale la „Tribuna“ se reduce la redactarea celor mai infecte cancanuri.

Acest lucru însă cititorii „Tribunii“ îl cunosc foarte bine. Este destul să citească cineva două rânduri de ale d-lui Bocu, ca să se convingă, că d-sa este un băiat incult, căruia i-au plăcut chefurile în tinerețe și care la bătrânețe se ține de intrigă.

Dacă este cineva care să merite un premiu pentru o asemenea descoperire apoi acesta nu poate fi decât însuș d. Bocu.

\*

„Tribuna“ însă se prinsese în horă. „Românul“ o biciuia neconținut cu somațiile de a dovedi infamia.

Și trebuia prin orice mijloc să aducă un simulacru de probă. Mai întâi pentru luminarea cititorului este de notat procedeul „Tribunii“. El este o apucătură caracteristică acestui organ al catilinarilor care voesc să pue prin teroare mâna pe vieța noastră publică.

Și anume:

Când o persoană face o declarație care nu le convine, care nu le poate servi ca să isbească în onoarea fruntașilor a căror desființare o urmăresc, atunci acel om este un vândut, un mizerabil, un om fără de conștiință.

De îndată ce însă o declarație reală sau falsă a aceluiaș om, se poate exploata în favoarea lor, atunci cuvântul acelui om este sfânt.

D. Goldiș fi soma să dovedească spunându-le chiar în nr. 251 în care se publica scrisoarea dlui Cehan în favoarea noastră“:

„E de altfel un curios cerc vițios, în care s'au prins domnii dela „Tribuna“. În mentalitatea lor păcătoasă ei nu înțeleg, că dacă de fapt d. Cehan ar fi un bandit, cum vreau d-lor să-l prezinte, făcându-l capabil să se facă, pentru bani asasin moral, atunci mărturia unui asemenea individ e nulă. Atunci cu acelaș drept *ăș putea eu în urmă să afirm, că tot pentru bani face și pe mărturia mincinoasă.*“

„Declar din nou că niciodată nici eu, nici „Românul“ nu i-am dat d-lui Cehan absolut nici un ban. Imi vine să cred, că am de a face cu o bandă organizată, care pentru bani buni s'a conjurat să ridice împotriva mea toate murdăriile lumii.“

D-lor însă fără să ție seamă de postulatele logice, ale moralei și ale bunului simț, care spun că nu poți pune preț pe cuvântul unui om pe care d-ta îl declari *că se vinde pentru bani*, îi dădeau înainte cu scrisoarea dlui Cehan spunând că ar fi în bagajul nenorocitului dezechilibrat moral în care d. Bocu își găsisse un tovarăș de luptă, știind că în acest chip se poate arunca zăpăceala în mintea publicului.

Este exact acelaș sistem ca în cazul lui Apponyi. O declarație imaginară a lui Apponyi este foarte bună de exploatat când e împotriva dlui Goldiș. Una reală a aceluiaș Apponyi, este o declarație de complezanță, când nu le folosește lor.

\*

Soarta însă nu i-a lăsat să-și bată mult timp joc de publicul de bună credință. Biciul pedepsei le-a venit chiar dela mizerabilul dela care căutaseră scăpare căci iată ce făcuse acest nenorocit inconștient spre a obține scrisoarea care-i trebuia dela d. Cehan.

Chiar în ziua în care trimisese telegrama cătră „Tribuna“ prin care o asigură că posedă scrisoarea d-lui Cehan, adresase acestuia altă scrisoare în următorul cuprins.

„București, 23 noemvrie 1911.

Dragul meu Cehan,

Nu știu dacă tu 'mi păstrezi tot atât de dulce amintire cum îți păstrez eu.

Dacă da, atunci te rog în dragul vechei noastre poeme de visuri și reverii, să-mi faci următorul bine:

Să-mi scrii imediat o scrisoare aparte, cu data o săptămână înainte de apariția „Timpului“, și să-mi scrii că va apare „Timpul“, să-i fac reclamă etc. și printre altele să-mi spui să insist eu la Goldiș să-ți trimească restul de 200 coroane, deoarece numai o sută ți-a trimis pentru articolele tale publicate în „Românul“, când vorba era de 300 coroane. *Să arăți că i-ai scris în acest scop 3 scrisori și nu ai primit nici un răspuns dela stimabilul.*

Tu nu trebuie să mă ai pentru asta nici un scrupul. Goldiș e mult mai mizerabil decât alții — și în schimb îmi faci mie un bine, pentru care îți voi fi recunoscător toată viața mea.

Dacă tu tot mă mai iubesci, scrie-mi scrisoarea asta separat, ca și cum mi-ai fi trimis-o la Arad.

Acum eu sunt în București, tras pe sfoară de acel Goldiș! În sfârșit, aștept scrisoarea și dacă vrei să-ți trimit și eu pentru „Timpul“, cu plăcere. Trimite-mi ziarul pe adresa: Str. Toamnei 100.

Alex. Șt. Vernescu“.

Orice om cu pic de conștiință morală, iubiți cititori, ar fi întors pentru totdeauna spatele unui mizerabil, care este în stare să comită o asemenea infamie.

„Să nu ai nici un scrupul“,

a spus canalia unui „prieten“ al său, *ru-gându-l* să comită un fals spre a atenta la onorabilitatea unui fruntaș al neamului.

D-nii Bocu et Cia n'au simțit însă nevoia de a se supune acestui imperativ al moralei elementare. Ei, se vede, nu găsesc nimic anormal în aceste procedee.

Și iată, că astăzi această canalie vine cu o altă „probă“ și se lăfăiește în cinci coloane ale „Tribunii“.

\*

Iubiți cititori, cu o asemenea canalie pentru respectul ce vă datorăm, nu putem sta de vorbă.

Fiindcă, însă organul care a împins până la un grad așa de înalt lipsa de scrupule și cinismul procedurilor nerușinate, ar putea iarăși să abuzeze de buna voastră credință, vom sta să reflectăm un moment asupra acestei „probe“.

Iată-o:

„Tribuna nr. 279 din 3 Ianuarie.

Dragă Vernescule,

București,

Miercuri, 7 septembrie 1911.

În sfârșit sunt în capitală și rămân, am intrat în redacția „Epocei“. În scopul în care îți scriu ție, m'am adresat și d-lui Goldiș ca la serbările culturale din Iași — de mare însemnătate românească să reprezint „Românul“ și să trimit raport detaliat ca unul ce cunoște bine Moldova. Te rog stăruie și tu. Dar mai ales pentru un rest de bani, știe el. Dacă s'ar putea să fie și corespondentul din București, eu le-aș scri mai poetic și cu mai mult farmec de cum se trimit de actualul. Te rog răspunde pe adresa „Epocei“.

Ce mai faci?

Te sărut Cehan.

Această „scrisoare“ este datată din 7 septembrie. La 1 iulie avem declarația dlui Cehan din nrul 113 al „Românului“ dela post scriptum pe care am reprodus-o mai sus: „Numai mânat de îndemnul conștiinței mele am trimis dlui Goldiș spre publicare declarația mea și tot din acest îndemn am scris și acest articol“. Oare este admisibil că d. Cehan în situația sa să fi lăsat a se scurge atâta vreme fără să încaseze sumele ce se pretinde că i-ar fi fost promise?

De altfel în scrisoarea sa din 23 nov. 1911 „falsificatorul“ care spune celuilalt **să nu aibe nici un scrupul** din plămuirea unui fals infamant, nu *pomeneste deloc că ar fi avut o asemenea scrisoare dela d. Cehan.*

În orice caz este aceasta o chestiune care are să se desbată între d. Cehan și colaboratorul (dovedit prin documente emantate dela sine ca falsificator), d-lui Bocu.

*Lucru firesc este că dela un asemenea miserabil te poți aștepta la orîșice.*

\*

Iar pentru noi concluzii câștigate și care cad ca tot atâtea bice de foc pe obrazul bandei de naufragiați morali sunt următoarele:

1. Din scripte negru pe alb pe care le ținem la dispoziția ori și cui și pe cari le-am semnalat în cele de mai sus rezultă că d. Cehan nu a fost chemat, ci ne-a rugat cu *insistență* să-i publicăm articolele. Și că noi nu numai că nu am avut motiv să-i plătim, ci încă i-am lăsat nepublicate articole, cari nu aveam nici un motiv să le oprim dacă am fi avut așa de mare nevoie de a izbi în d. Bocu.

2. Că d. Cehan dacă ar fi fost tocmît cu plată nu putea în nici un caz să rămâie

neachitat din iulie până în septembrie nefiind un om cu veniturile dlui Bocu.

3. Că „Tribuna“ în cinismul său nerușinat nu se sfiște de a adopta orice armă spre a izbi în cinstea acelor de care se împiedecă în planurile de trădare ce le rumegă. Astfel pe de o parte spune despre d. Cehan că-i un om care *se vinde pe bani*, pe de altă parte se adresează la un plămuitor recunoscut spre a aduce dela acelaș d. Cehan declarații prin care să ne acuze pe noi. Tot așa precum a procedat cu Apponyi, tot așa precum a procedat cu Burdia etc.

4. Că d. Bocu și-a găsit în Vernescu un colaborator iubit de care nu se poate despărți negăsind nimic de obiectat în faptul că acel nenorocit inconștient este — după cum s'a dovedit, prin propria sa scrisoare — un falsificator.

5. Că „Tribuna“ până acuma că și în cazul cu Apponyi n'a dovedit încă nimic și că multă vreme va trebui să se zbată sub înfierarea publicului care începe să o vază demascată.

Din toate aceste rezultă pentru publicul românesc, cinstit care-și dă seamă de desfriul moral ce se introduce în presa noastră prin procedeele celei mai imunde presse semite din Budapesta pe care „Tribuna“ sub formă de modernism ține să le aclimatizeze în cinstita noastră publicistică, datoria de a lupta prin toate mijloacele pentru desființarea acestui primejdios dușman din cetatea noastră națională.

Iar noi vom continua a o denunța pămuintu-o până în ceasul când se va cuminti sau își va da *adevăratele gânduri* pe față.

## Răsboiul italo-turc

De pe câmpul de luptă n'a sosit nici o știre mai însemnată. Said pașa încă n'a reușit să-și compună cabinetul. Marele vizir voește să complinească dignitățile mai înalte cu șefi de-ai turcilor tineri. Până la formarea cabinetului firește tratativele cu opoziția sunt suspendate. Iar în cazul extrem Said pașa e gata și la aceea, să disolve camera.

Pe căi lăturalnice, prin Frankfurt, sosesc știri din Constantinopol, că cercurile turcilor tineri voesc pacea, chiar și cu prețul cedării definitive a Tripolisului, cu singura condițiune de a se recunoaște suveranitatea nominală a sultanului în Cirenaica.

### Anul nou în Tripolis.

Tripolis. — În ziua Anului-nou comandantul suprem a fost felicitat de către consuli, autoritatea comunală în frunte cu Hasun pașa, șefii de triburi Sahel și Menshar, deputațiunea comunității israelite, fruntașii orașului, șefii autorităților civile și militare și presa. Autoritatea comunală a trimis o telegramă de felicitare perechei regale italiene.

### Răsboi inevitabil între Turcia și Bulgaria.

Viena. — Fostul ministru bulgar Radslawoff, publică în ziarul „Reichspost“, un articol, care produce mare senzație.

Articolul spune, că părerea dominantă în Bulgaria este că *idealurile bulgărești nu sunt realizabile decât printr'un răsboi*, căci istoria ne-a învățat, că turcii nu înțeleg altfel. Din această cauză toți factorii hotărîtori în Bulgaria sunt uniți în părerea, că ordinea nu va putea fi asigurată în Balcani,

decât după ce relațiile dintre turci și bulgari se vor clarifica odată pentru totdeauna.

Articolul spune apoi, că ultimele grozăvii turcești contra bulgarilor nevinovați din Iștip, au fost în realitate o provocare la răsboi și *azi e o sfântă datorie a Bulgariei să facă să vorbească tunurile*, pentru a fi ascultată.

*În primăvara anului 1912 vom avea de înregistrat un răsboi bulgaro-turc.*

*„Vina va fi a turcilor și tot ei vor suferi consecințele. Noi ne vom face însă datoria cu conștiința împăcată, că vom ușura soarta fraților noștri macedonenii“.*

### Expulzarea corespondentului lui „Avanti“ din Tripolis

Milano. — Ziarul „Avanti“ publică o corespondență din Tripolis în care se arată că lupta dela Bir Tobras a fost o mare înfrângere pentru italieni. Ofiterii au criticat cu vehemență ușurința comandantilor cari au aruncat în foc pe soldații nepregătiți, avînd numai câte 25 gloanțe. A fost un adevărat noroc, că arabii necunoscînd situația s'au retras la timp, căci în caz contrar ar fi fost omorîți toți soldații italieni.

Din cauza acestei corespondențe, guvernul a hotărât să expulzeze din Tripolis pe corespondentul lui „Avanti“, Michele Vaina și a împiedecat debarcarea unui al doilea corespondent Paolo Valero.

### Un vas italian avariat

Constantinopol. — O știre primită aci din Bab-el-Mandeb spune, că cu prilejul ultimei bombardări a acestui port, forturile turcești au trimis obuze cari au lovit destul de serios vasul de răsboiu italian, pentru a-l sili să se retragă și să se refugieze la Il Perin.

### Anglia amenință

Londra. — „Central News“ spune, că ministrul plenipotențiar englez la Constantinopol a comunicat marelui vizir, că în cazul dacă stările din Turcia europeană nu se vor îmbunătăți, guvernul englez va fi nevoit să publice rapoartele primite de la consuli ei din Macedonia și Albania referitoare la stările de acolo. Mai încolo se poate întîmpla și aceea, că intervenția puterilor europene, suspendată pe timpul izbucnirii răscoalei turcilor tineri, din nou să fie reluată.

## INFORMAȚIUNI

Arad, 3 ianuarie n. 1912.

### Mersul vremii

Institutul meteorologic anunță vreme schimbătoare, vânturi, pe alocurea ploi și neînsemnată schimbare în temperatură.

### Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 kgr.)

Grâu pe aprilie . . . . .	Cor. 11'70
„ „ maiu . . . . .	„ 11'55
„ „ octomvrie . . . . .	„ 10'79
Secară pe aprilie . . . . .	„ 10'25
„ „ octomvrie . . . . .	„ 8'90
Cucuruz pe maiu . . . . .	„ 8'45
Cucuruz pe iulie . . . . .	„ 8'51
Ovăs pe aprilie . . . . .	„ 9'63
„ „ octomvrie . . . . .	„ 8'20

**Rectificare.** În articolul „Apostol fără credință“ de d. Aurel C. Popovici, s'a strecurat o regretabilă eroare de tipar. La alineatul al doilea din col. I, în pagina întâia, s'a tipărit greșit: „...toți marii noștri îndrumători... au fost suflete creștine: de ordin politic-național“ — în loc de: „*au fost suflete creștine și numai astfel glasul acelor bărbați găsea ascultare în chestiunile noastre de ordin politic-național*“.

**Alegere de primar în Lugoj.** Expirând termenul concursului pentru ocuparea postului de pri-



# REGATUL ROMANIEI

## PYROTECHNIA ARMATEI.

Nr. 5029/1911 Decembrie 14.

### Publicațiune.

Se aduce la cunoștința generală că în zilele de **11, 13, 14, 17, 19, 21, 23, 26, 28, 31 Ianuarie și 3, 4, 7, 9, 11, 13, 15, 16 Februarie 1912, la ora 9 a. m.** se va ține la „Direcția Pyrotechniei Armatei“, licitație publică prin oferte închise. în conformitate cu legea comptabilității generale a statului, pentru aprovizionarea materialelor notate mai jos.

Tot de odată se pune în vederea concurenților că ofertele trebuiesc întocmite pe serii de materiale cu arătarea în parte a cantităților și cu prețul unitar și total, spre a se înlesni comparațiile, cunoscând că se pot primi oferte și pentru mai puține feluri de materiale din serie sau chiar numai pentru un singur fel.

Supra oferte nu se primesc.

Nu se vor lua în seamă considerându-se ca neavenite ofertele care ar cuprinde alte condițiuni de cât cele prevăzute în caetul de sarcine și presenta publicație.

Doritorii de a concura pot lua cunoștință de felul materialelor și condițiunile caetului de sarcine în toate zilele de lucru dela ora 8—11 a. m. și de 3—5 p. m. afară de sâmbetele după amiază.

Concurenți odată cu prezentarea ofertei vor depune și garanția de 10 la sută din valoarea furniturii.

Ofertele neînsoțite de garanție suficientă se vor considera ca neavenite.

Garanția se poate depune în numerar sau în efecte până la suma de 1000 lei, iar dela această sumă în sus nu se va primi decât în recepisa „Cassei de depuneri și Consemnațiuni.

Directorul Pyrotechniei  
Colonel **Hepitu.**

Capul Secției 6-a  
Locotenent **Dumitru.**

### NOTA de zilele în care se vor ține licitație publică pentru aprovizionarea materialelor notate mai jos.

#### 11 IANUARIE 1912.

173 mt. păstav pentru reglatoare.  
651 mt. americană graosă.  
776 mt. organtin de mătase  
140000 mt. șiret alb.  
1898 buc. lavete.  
10 kgr. 600 gr. ață de mătase  
2025 mosoare ață de însăilat  
10620 mt. șiret de gris.  
2150 mt. benzi de olandă.  
14200 mt. pânză de dril  
230 kgr. ață gris specială  
32 mt. madipolon  
4588 perechi mănuși de bumbac.

#### 13 IANUARIE, 1912.

8000 kgr. degetare de oțel p. cămașa glonțului  
La această licitație nu pot lua parte decât  
Cassele invitate special.

#### 14 IANUARIE, 1912.

1760 kgr. ulei de rapiță.  
1785 kgr. ulei mineral  
10 kgr. seu topit  
144 kgr. 500 gr. vaselină albă.  
2437 kgr. untdelemn  
33 kgr. unsoare consistentă  
1205 kgr. 500 gr. săpun ordinar  
162 kgr. hidrol  
325 kgr. săpun de glicerină.  
20 kgr. unsoare pentru mașini de cusut.  
100 kgr. benzină.  
92 kgr. ulei de stearină.  
682 kgr. vaselină galbenă.

#### 17 IANUARIE 1912.

96345 kgr. benzi de oțel pentru încărcătoare.  
La această licitație nu pot lua parte decât  
Cassele invitate special.

#### 19 IANUARIE 1912.

159 kgr. terpenin.  
134 kgr. 750 gr. șelac în tălțițe orange.  
9 cutii tibișir.  
570 kgr. clei ordinar.  
3 kgr. prusist de potasiu.  
450 kgr. scrobeală albă.  
861 kgr. 500 gr. acid azotic.  
5188 kgr. acid sulfuric.  
3 kgr. tibișir (cretă).  
1 kgr. drachenblut.  
257 kgr. 500 gr. sodă caustică.  
200 buc. tibișir albastru.  
142 kgr. terpenin de veneția.

10 kgr. ferdevais.  
1 kgr. 500 gr. astfallak.  
2 kgr. goldlak.  
5 kgr. 500 gumi gut.  
2 kgr. vernice galben  
80 kgr. ceară galbenă  
71 kgr. ceară albă în rondele.  
18 kgr. colofoniu.  
13 kgr. nigrosin.  
6 kgr. gumi eleni.  
18 kgr. 500 gr. gumi mastie.  
3 kgr. carbonat de amoniac.  
1900 kgr. clei de plante rusese.

#### 21 IANUARIE 1912.

7 kgr. oțel 1/2 rotund.  
373 kgr. oțel rotund turnat special.  
383 kgr. oțel lat turnat special.  
75 kgr. oțel pătrat turnat special.  
600 kgr. oțel special pentru scule mari.  
100 kgr. oțel rotund Gussthal.  
240 kgr. oțel rotund maleabil.  
108 kgr. oțel rotund Bessemer.  
20 kgr. 500 gr. tablă de oțel.  
27 kgr. 300 gr. oțel rotund diamant.  
58 kgr. oțel lat rapid.  
74 kgr. oțel pătrat rapid.  
30 kgr. oțel lat Gussthal.

La această licitație nu pot lua parte decât  
Cassele invitate special.

#### 23 IANUARIE 1912.

213 kgr. fer lat.  
105 kgr. fer rotund.  
1570 kgr. tablă de fer.  
4000 buc. tablă albă pentru agrafe 40 la ladă.  
87 kgr. tablă de zinc.

#### 26 IANUARIE 1912.

29220 kgr. plumb.  
1480 kgr. antimoniu Regulus.  
254 kgr. 600 gr. bismuth.  
650 kgr. benzină de staniu.  
La această licitație nu pot lua parte decât  
Cassele invitate special.

#### 28 IANUARIE 1912.

22700 buc. etichete pentru cutii  
103720 buc. etichete pentru lăzi.  
2460000 buc. etichete roșii pentru cutii.  
2400000 buc. etichete roșii pentru șiret.  
640000 buc. etichete roșii pentru lăzi.  
3600000 buc. etichete albe pentru lăzi.

26000 buc. etichete speciale cu anul de fabricație al pulberii.  
28000 buc. etichete albe tip 1.  
18,000 buc. schite albe tip 2.

#### 31 IANUARIE 1912.

6100 buc. nituri de fer.  
28 kgr. 500 gr. sârmă de oțel.  
14 kgr. 500 gr. sârmă de oțel coardă de pian.  
1 kgr. 500 gr. pânză de oțel pentru arcuri.  
10 kgr. sârmă de oțel în vergi drepte.  
130500 buc. șuruburi de fier pentru lemn.  
41 pachete ținte de fier.  
1200 buc. nituri de aramă.  
257 kgr. sârmă de alamă.  
127 buc. ferăstrae pentru metal.  
70 gr. sârmă de platină.  
57 buc. tocile carborundum.  
53 kgr. sârmă nichel.  
1 kgr. 500 gr. compoziție de argint pentru lipit.  
100 buc. tuburi pentru cronograf de argintat.  
10 buc. biureți mari pentru uns.  
20 buc. biureți mici pentru uns.  
221 buc. mănere de piele.

#### 3 FEBRUARIE 1912.

1645 buc. burghie spirale.  
8 buc. cutite circulare.  
300 buc. cifre de oțel.  
2 stampilă cu dată rotativă  
15 buc. ferăstrae circulare.  
120 buc. bile de oțel.  
1 serie bile de oțel pentru laminat.  
152 buc. burghie de 5 mm.  
1667 buc. pile diferite.  
370 buc. pile de ciarnicar.  
20 buc. pile de ferăstrău.

#### 4 FEBRUARIE 1912.

1409 kgr. bumbac pentru șters mașini.  
450 kgr. postav pentru curățit.  
5484 coli pânză șmirghel.  
77 kgr. praf de șmirghel.  
117 kgr. alcool cu aldeidă,  
1172 kgr. alcool cu șelac.  
1516 kgr. gaz ordinar.  
1500 kgr. petrol regal Wachintong.  
109 kgr. sare ordinară.  
20 kgr. frânghie.  
25 buc. vopsea zinober (aquarelle).

#### 7 FEBRUARIE 1912.

14 m3.400 scânduri de brad.  
0 m3.240 lemn de carven.  
6 m. 1. lemn de frasin.  
47350 kgr. lemne de fag pentru foc.

8870 kgr. rumegătură de ferăstrău.  
60 buc. lemn de corn.  
170 buc. doage de stejar.

9 FEBRUARIE 1912.

3375 coale hârtie filtru.  
5 kgr. hârtie de gloanțe.  
29120 coale hârtie galbenă subțire.  
252 kgr. hârtie albă coale mari.  
7 kgr. tuș negru chimic.  
30 buc. cutii cu tampon pentru tuș.  
1180 coale hârtie vegetală.  
625 mt. hârtie pergament.  
40 mt. hârtie de calc.  
40000 kgr. carton galben.  
11 kgr. carton lustruit.  
465 buc. carton galben pentru capace.

11 FEBRUARIE 1912.

209 buc. pensule diferite.  
18 buc. pensule late.  
2 buc. pensule pentru fulminat.  
170 buc. pensule păr de câmilă diferite.  
9 buc. pensule păr de biber.  
65 buc. pensule (periuțe) pentru uns.  
61760 Kgr. rotonde mari pentru tuburi de 120 mm.  
La această licitație nu poate lua parte decât  
Cassele invitate special.

15 FEBRUARIE 1912.

1500 ace ordinare.  
1100 ace de mașină.  
52000 buc. catarâmi dupe model.  
100 buc. agrafe pentru curele.  
173 Kgr. 500 benzi de alamă pentru capse.  
62 Kgr. aramă în bare.  
100 Kgr. tablă de aramă.  
9335 Kgr. alamă în bare de 33,5 mm.  
264 Kgr. alamă în bare de 7,5 mm.  
42 Kgr. tablă de alamă.  
1650 Kgr. degetare de aramă pentru glonțul de  
revolvere Md. 96.  
4100 Kgr. degetare de alamă pentru tuburi de  
revolver Md. 96.  
30 Kgr. 500 benzi de aramă.  
La această licitație nu pot lua parte de cât  
Cassele invitate special.

Directorul Pyrotehniei  
Colonel **Hepitu.**

## AVIZ.

Aduc la cunoștința Onor. public, că mi-am mutat atelierul de glăjărie, oglinzi, porcelane, lămpi și afaceri de încadrări în Arad strada József-főherceg Nr. 9. Colțul stradei Szent-László, vis-à-vis de biserica evanghelică. Efectuesc încadrări cu prețurile cele mai eștine. Deposit mare în table de sticlă. Renovări să efectuesc punctual și urgent. Rugând spriginul On. public semnez

Cu stimă:

**Urbán Endre.**

## Nouă cofetărie în Arad.

Am onoare a aduce la cunoștința onor. public din Arad și jur, că mi-am deschis în **Str. Fopray, (gróf Hunyady Palota)** o cofetărie aranjată conform cerințelor moderne. Pregătesc pentru serbări ocazionale: **inghiețate, parfouri, torte etc.** Execut orice comandă, ce să ține de această bransă pe lângă prețurile cele mai moderate. Am permanent prăjituri proaspete, precum și bomboane pregătite de mine însumi.

Rugând binevoitorul sprijin al onorat. public, semnez:

Cu profundă stimă:

**SZÉKELY SÁNDOR junior.**

## REGATUL ROMÂNIEI ARSENALUL DE CONSTRUCȚII.

9252/10 Decemvrie 1911.

### Publicațiune.

Se aduce la cunoștința amatorilor că în ziua de **19 Ianuarie 1912, orele 9 dimineața**, se va ține licitație în localul acestui stabiliment, pentru aprovizionarea cu următoarele serii de materiale.

#### SERIA I-a.

286 buc. conovețe de cânepă de câte 20 metri lungime.  
1504 buc. ștreanguri.  
772 metri frânghie de piedică de 20 mm.  
680 " sfoară groasă de 4 mm.  
1312 metri pânză albă impermeabilă de 1 metru lățime.  
105 metri Idem pentru donițe de 1 m. 4 lățime.  
565 metri chingă vărgată de 55 mm lățime.

#### SERIA II-a.

438 kgr. piele blanc negru.  
163 " piele blanc alb.  
47 " ață de curelar.

#### SERIA III-a.

253 kgr. rotonde de cauciuc roșu.

#### SERIA IV-a.

575 kgr. țevi de oțel goale pentru osii, de 1 m., 880 lung; diametrul exterior 69 mm. 0'5 mm., diametru interior 36'5 mm., 1'5 mm.  
6300 kgr. țevă de oțel pentru căpătâni de roate de 5 m. — 5 m. 500 lungime și diametru 84'5 x 67'5 mm.

25220 kgr. circa, tablă de oțel pentru fâlcele care suferă ambutisage de diferite dimensiuni.

715 kgr. tablă de oțel turnat pentru lopeți de 2000 x 1000 x 2 mm.

400 kgr. țevă de oțel pentru căpătâni de roate de 5 m. — 5 m., 500 lungime și diametrul 72, 57 mm.

400 kgr. țevă de fier de 23, 18'5 mm.

1200 kgr. oțel ordinar de 50, 40 mm.

654 buc. arcuri spirale la cruciulițe (după plan).

#### SERIA V-a.

17135 kgr. tablă de fier de diferite dimensiuni.

#### SERIA VI-a.

4040 kgr. fier echer diferite dimensiuni.  
1298 buc. fier șine de roate cu muchii luate diferite dimensiuni.

112240 kgr. fier laminat diferite dimensiuni.

#### SERIA VII-a.

526 metri lanț de fier diferite dimensiuni.  
175 metri lanț de alamă diferite dimensiuni.  
290 bucăți țevă de alamă de 95 mm. lungime și 22, 20 mm.

43 kgr. sârmă de alamă diferite dimeasini.  
2900 bucăți nituri de alamă Nr. 0.  
3800 bucăți catarame de fier lăcuite negru, diferite dimensiuni.

940 bucăți lăcate cu chei.  
400 metri trestie de mare pentru donițe de 700, 10 mm.

286 bucăți geamuri galbene de felinar de 150, 90, 3 mm.

#### SERIA VIII-a.

759 pachete șuruburi de fier diferite dimensiuni.

44587 buc. șuruburi de fier cu piulițe, diferite dimensiuni.

337 pachete ținte albe de fier cu cap bombat de 18, 2 mm.

702 kgr. nituri de fier diferite dimensiuni.

#### SERIA IX-a.

66 metri cubi scânduri de brad de diferite dimensiuni.

Doritorii de a lua parte la licitație, pot vedea condițiunile caetului de sarcine și cere orice informațiuni, la Arsenalul de Construcții în fiecare zi de lucru între orele 9 și 11 dimineața.

Licitația se va ține în conformitate cu art. 72—83 din legea contabilității publice, cu oferte închise și sigilate, având pe plic mențiunea: *ofertă pentru seria...*, și însoțite de o garanție provizorie de 10% din valoarea oferită în recepisa casei de Depuneri și Consemnațiuni fără de care oferta se va considera ca nulă și neavenită.

Se vor considera ca nule și neavonite ofertele ce ar fi trimise prin poștă, sau care vor fi depuse de persoane ce nu vor poseda procură, în regulă, conform caetului de sarcine, din partea fabricelor sau caselor ce represintă, precum și ofertele ce ar conține alte condițiuni decât acele prevăzute în caetul de sarcine.

Supraoferte nu se primesc, conform art. 78 din legea contabilității publice și art. 11 din caetul de sarcine.

Ofertele, având prețul unitar și total pentru fiecare fel de material în parte, se vor socoti franco de orice spese la magazia de recepție a Arsenalului.

Ofertele vor fi făcute pentru fiecare serie aparte.

Garanțiile și sumele de bani ce concurenții au de primit dela Direcția Arsenalului pentru alte furnituri nu pot fi afectate drept garanție la această licitație.

Directorul Arsenalului

Lt. Colonel: **Solia.**

**Cumpăr sau dau în schimb pentru alte obiecte  
recipise de amanet,  
aur, argint zdrobit și bijuterii**

## Deutsch Izidor,

orologier și bijutier.

**ARAD, str. Weltzer János,**

(Palatul minorităților).

**Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat.**

Telefon 438.

## În atențiunea oelor ce se mută.

Instalații de lumină electrică împreună cu becuri, eșcută și furnisează prompt sub cele mai favorabile condiții de plătire.

## Cine dorește un fonograf bun?

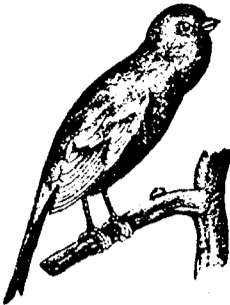
Să se adreseze cu toată încrederea subscrierului și va fi pe deplin satisfăcut. Cereți catalog.

**Biciclete de strap și de sport** poți căpăta cu prețurile cele mai moderate dela firma

## KOCH DÁNIEL

întreprindere de instalare a sonerilor și telefonului precum și montarea bicicletelor.

**ARAD, str. Deák-Ferencz Nr. 42.**



### Recomand canari cu tril nobil

din propria, prăsilă în mare, cu prețul cel mai ieftin, exemplare excelente cu voce foarte plăcută și tremurătoare: Expedarea o fac cu poșta (rambursă) pe propriul meu rizic garantând pentru sosirea nevătămată sănătoasă și veritabilă a exemplarelor. Bărbătuși cântăreți cu 8-10-12-16-20-25 cor. Femeiuște cu 3-4-5 cor. Catalog de prețuri și îndrumări pentru tratamentul paserilor canarice la cerere trimit cu plăcere fiecărui, gratuit.

**ISIDOR MURGU**

— prăsitore mare de paseri canarice —  
LUGOJ, STR. GURAN Nr. 19.

## Mobile

pentru dormitoare, sufragerii, locuințe gargon, saloane, otele, cafenele, restaurante și palate; mobile de aramă și fier, covoare, perdele, candelabre, plane și mașini de cusut :-: să trimit ori unde. :-:

La aranjare deplină trimit voiajeur pe speșele mele.

**Johann Wersching**

deposit de mobile în

= VERSE CZ. =

### PRIMA FABRICĂ de MOBILĂ în VĂRȘET LEONH. SCHULZ

PROPRIETAR:

Văduva HUGO APFELBAUM

GEL MAI MARE DEPOSIT DE  
MOBILĂ ÎN UNGARIA DE SUD.

CALITATE PRIMĂ! — PRODUCERI PROPRII  
PREȚURI MODERATE.

**VĂRȘET STR. KUDRITZER  
No. 11 și 16.**

(TÂRGUL LEMNELOR). — ÎNTEMEIATĂ LA 1865'

## GYAPJAS LAJOS

măestru zidar diplomat

ARAD, str. Illés nr. 38.

(Casa proprie).

Primește ori-ce lucrări  
: în bransa aceasta. :

Face și execută planuri  
de zidiri pe lângă prețu-  
turile cele mai moderate.

### REDUCERE COLOSALĂ ÎN PREȚ

PENTRU SĂRBĂTORILE DE CRĂCIUN  
ȘI ANUL-NOU. DACĂ VOIEȘTI SĂ  
CUMPERI IEFTIN, CERCETEAZĂ  
NUMAI DECÂT MAGAZINUL PENTRU  
PARADISEIE DE DAME A LUI

### SCHWARTZBERGER MANÓ

ARAD, STR. VÓSÖSMARTY Nr. 3.

UNDE POTI CUMPARA PE LÂNGĂ  
PREȚURILE CELE MAI IEFTINE PAR-  
DISEIE PENTRU DAME ȘI COPII,  
DUPĂ MODA CEA MAI NOUĂ, PRECUM  
ȘI ALTE ARTICOLE DE BLĂNĂRIE.

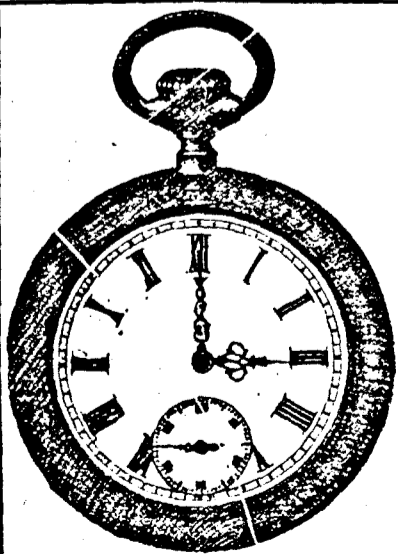
## Birou de informații!

Cunoscând multe lipsuri ale publicului româ-  
nesc din provincă, m'am hotărât să deschid în  
Budapesta un

Birou de informații și Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la  
ministerii și la alte foruri, orice informații co-  
merciale și în general în orice cauză dau în  
restimp de 2-3 zile, ori-și-cui rezolvând toate  
chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez rez-  
olvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu re-  
ferentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac  
tot felul de mijlociri comerciale și comande.  
Prețuri moderate, serviciu prompt, informații  
detailate. — La aviz aștept la gară.

L. Olariu, Budapest, Lajos-u. 141. III/19.



Cele mai bune **oroloage**

Cele mai solide și **juvaericeale**

cele mai moderne  
atât pe **bani gata**, cât și în  
**rate** pe lângă **chezășie de 10**  
**ani** cu prețuri ieftine, liferează cea  
mai bună prăvălie în aceasta privință  
în întreaga Ungaria

**Brauswetter János**

orologier în Szeged.

Catalog cu 2000 chipuri, se trimite gratuit.

Notez, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul  
„Românul” (ad. scriu că au cetit anunțul în „Românul”). Corespondențele se fac în  
limba maghiară, germană și franceză.

Desfacere de  
prăvălie  
concesionată

**Hoffmann**  
≡ **Sándor**

ARAD, (Palatul teatrului).

Toată marfa din ma-  
gazinul meu voi vin-  
de-o cu prețul de  
cumpărare, unii arti-  
coli chiar și sub acest  
preț. Să oferă deci

**cel mai bun prilej**

pentru a târgui ca-  
douri de Crăciun și  
Anul nou.

Priviți galantarele mele, unde  
veți afla obiectele potrivite, mai  
ieftin ca ori unde. Să vinde în  
săptămâna asta și până când  
am din rezervă; confecții pentru  
dame și fete; articoli de blă-  
nărie, mufuri; toalete bine croite,  
bluze, postavuri, parcheturi,  
pânze și ștergare pe lângă pre-  
țuri uimitor de ieftine. Mătase  
curată acum numai 73 cruceri.

**Palatul teatrului.**

Rog priviți galantarele mele.

Alegere uriașă în orice fel  
de articoli corespunzători  
pentru cadouri de Crăciun.

Paltoane - raglan lungi, pentru  
dame cu guler de blană, acum  
costă numai 19 florini, prețul de  
odinioară a fost 35 florini.

Atelierul tipografic al ziarului „Românul“ și a foii populare a partidului național român din Ungaria, „Poporul Român“.

Anunță cu a-dânc respect.onoratului public românesc intrarea sa în activitate, în serviciul cultural al neamului, stând la dispoziția comitetului nostru național. Provăzută cu aranjament tehnic modern, care îi dă putința să execute lucrări alese și artistice în ale tipografiei.

Nr. Telefonului 851.

Nr. Telefonului 851.

## AVIZ!

Aduc la cunoștința Onor. public, că în Arad Str. Aulich Lajos Nr. 2 sub firma BETTELHEIM K. utoda îmi urmez profesiunea pentru spălatul și curățitul albiturilor în propriul meu atelier, aranjat din nou și provăzut cu forță motorice.

Cu conducerea specială am încredințat pe

## D-nul Ungăr József.

Mă voi nizu pe lângă aranjamentul de care dispun, să corespund și celor mai gingașe așteptări, angajându-mi în acest scop și personal cu totul nou. Spre a mă învrednici de încrederea mult On. public, voi urma cerințelor moderne, aducând chiar și cele mai mari jertfe materiale. În atelierul meu cu conducerea specială să efeptuește orice încredințare **punctual și urgent.** — Să curăță frumos toalete, precum și alte specialități pompoase. Sistemul introdus de noi la călcatul gulerilor, eschide orice stricare. Pentru transportul albiturilor stă personalul meu la dispoziție.

Cu stimă:

**Ungăr József.**

Comande din provincă să execute prompt.

Nr. Telefonului 851.

Nr. telefonului 851.

Am onoare a atrage atențiunea prea stim. mei mușterii, precum și a Onor. public cumpărător, asupra Magazinului meu de:

**H A I N E**  
**G A T A**

PENTRU

**DOMNI și COPII**

Unde să pot afla tot felul de haine gata și pardesiuri, pe lângă prețurile cele mai ieftine. Cu deosebire atrag atențiunea stim. preoți-presbiteri, asupra magazinului meu bogat în assortimente de reverenzi, brâuri preotești și pantaloni. Assortiment mare în paltoane de iarna, blăni pentru oraș și voiaj, paltoane de piele și haine pentru copii.

Cu deosebită stimă:

**MOSKOVITZ ZS.**

ARAD, Palatul Teatrului (Szinhas épület) Telefon No. 534

# NEUMANN M.

CROITOR DE BĂRBAȚI.



COSTUME DE FRAC, SMO-  
CHING, REDINGOT ȘI JA-  
CHET, GATA SAU DUPĂ  
MĂSURĂ IN EXECUTARE  
: NEESCEPTIONABILĂ. :

Furnisorul curții cesare și regale și al camerei, depozit de haine pentru bărbați, copii și fete în

**A R A D.**

## GHEORGHE IANCOVICI

PRĂVĂLIE DE  
MANUFACTURĂ.

ARAD, STRADA FORRAY Nr. 2.

SOSIND NOUTĂȚILE DE TOAMNĂ ȘI DE IARNĂ, AM ONOARE A ÎNCUNOȘTIȚA ON. PUBLIC ROMĂ-  
NESC, CĂ ÎN PRĂVĂLIA MEA DE MANUFACTURĂ SE AFLĂ CELE MAI FINE STOFE, FLANELE, ȘI  
PARCHETURI, ÎN MODELELE CELE MAI NOUL, ȘI TOTODATĂ PÂNZĂTURI, ȘIFOANE, GARNITURI  
DE DAMAST, CIORAPI, CORSETE, UMBRELE, ȘI MULTE ALTE LUCRURI DE SOIUL ACESTA.

ROG BINEVOITORUL SPRIJIN.

CU DEOSEBITĂ STIMĂ: **GHEORGHE IANCOVICI.**

# = 1911 =

S'a deschis expozițiunea pentru „Crăciunul românesc“  
dela bazarul-mare a lui

## FISCHER SIMON

ARAD, Piața Libertății (Szabadság-tér) Nr. 12.

ALEGERE URIAȘĂ.

ARANJAMENT LUXOS.

Jucării pentru copii!

Cadouri!

Articole de lux și pielării!

Articoli de modă pentru domni!

„ „ „ „ dame!

Corfe și trăsuri pentru copii!

Cele mai moderate prețuri se pot vedea în galantare!